

EDITORIAL

Suklan ug pakyas ang mga opensiba sa kaaway

Sa tinguhang pugngan ang pagsaulog sa anibersaryo sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Marso 29, usa na usab ka koordinadong opensiba sa mga operasyong kombatan, saywar, pagpanumpo sa masa ug walay puas nga pagpamomba ang gilunsad sa Armed Forces of the Philippines (AFP) ug Philippine National Police (PNP) sa mga natarang gerilya sa lain-laing bahin sa nasud.

Luyo sa hilabihang krisis sa ekonomiya ug panginabuhian sa masa, binilyong pisong pondo ang pagausik-usikan sa hilabihan ka gasto ug puno sa korapsyon nga mga operasyon sa AFP ug PNP. Nahinangok ang mga pasista sa paggamit sa ilang bag-ong mga helikopter, *drone*, eroplanong iggugubat, pusil, kanyon, mga bomba ug liboang mga tropa aron hadlukon ang tibuok katawhan sa ilang armadong gahum.

Sama niadtong Disyembre, walay pulos nga nangandoy ang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC) ug ang AFP ug PNP nga mapugngan nila

ang pagsaulog sa mga rebolusyonaryong pwersa ug katawhan sa anibersaryo sa PKP. Pinaagi sa matngon nga pag-atubang sa mga yunit sa BHB sa dagkung operasyon sa AFP, nakalikay sila sa mga depensibong panagsangka ug nahikawan ang kaaway sa target sa ilang operasyong kombatan ug pagpamomba. Bunga niini, relatibong gamay ra ang nakab-ot nga kadaugan sa AFP luyo sa subsub nga nasudnong opensiba niini kumpara niadtong Marso 2020. Gani, niining Enero, nakalunsad ang mga yunit sa BHB sa lain-laing rehiyon og mga taktikal na opensiba batok sa mga gikapoy ug kulang na sa

suplay nga tropa sa kaaway nga pakyas sa ilang opensibong operasyon ayha sila mouli sa ilang mga kampo. Sukad sa pag-abli sa 2021, napalungtad sa BHB ang relatibong ubos nga tantos sa mga depensiba kumpara sa gidaghanon sa gilunsad nga taktikal nga opensiba.

Aron makalikay sa mga depensiba ug makuha ang inisyatiba alang sa paglunsad og mga taktikal nga opensiba, kinahanglang ipabiling taas ang ang-ang sa disiplinang pangmilitar sa tanang yunit sa BHB ug padayon nga magpakahanas sa mga gerilyang pamaagi aron makalikay sa pagpaniktik sa kaaway gamit man ang mga *drone* o mga espiya. Kinahanglang hugot nga bantayan ang lihok sa mga yunit sa kaaway ug basahon ang mga opensibong plano niini. Samtang ginapili sa BHB ang mga panagsangka nga ginasuong niini, angayan usab nga kanunay

andam ang mga yunit niini nga epektibong atubangon ang mga pagnagsangka nga gilunsad sa kaaway.

Kadungan niini, kinahanglang magplano og mga taktikal nga opensiba batok sa nabulag nga mga tropa sa kaaway, mga *tactical outpost*, linya sa suplay sa kaaway ug uban pang huyang nga target. Mahinungdanong target usab sa mga taktikal nga opensiba ang mga helikopter, *drone*, eroplano ug uban pang kahimanang pangkahanginan sa AFP. Kinahanglang pilion sa BHB ang pinakahaum nga lugar, oras ug higayon alang sa paglunsad sa mga taktikal nga opensiba.

Kinahanglang makanunayong pakusgon ang suporta sa baseng masa alang sa hukbong bayan ilabina atubangan sa walay puas ug dinugay nga mga operasyon ilalum sa Retailed Community Support Program (RCSP) sa AFP nga takuban alang sa paggarison sa mga baryo aron sumpuon ang masa ug ihimulag sila sa hukbo. Kinahanglang dili pasagdang mabisto ang panaglambig-tay sa hukbo ug sa masa, makanunayong pakusgon ang mga rebolu-

syonaryong organisasyong masa ug pagpaaslang sa mga agraryong pakigbisog alang sa kaayuhan sa masa. Kinahanglang magpakahanas sa paggamit sa lain-laing porma sa paglihok ug pagbatok sa masa sa presensya sa militar katimbayayong sa armadong pakigbisog sa hukbo ug sa mga yunit milisya. Mosandig sa lapad ug lalum nga suporta sa masa alang sa pagpaniktik, sa pagsiguro sa suplay ug pag-abag sa mga yunit sa BHB sa pag-aslang sa malukpanong gerilyang pakiggubat.

Kadungan sa subsub nga pakiglantugi sa mga lig-ong base, kinahanglang padayon nga palapdon ang teritoryong ginalihukan sa mga yunit sa BHB. Kinahanglang palapdon ang mga pakigbisog sa masa, tukuron ang mga organisasyon ug palapdon o ablihan ang bag-ong mga natarang gerilya. Pinaagi sa makanunayon nga pagpalapad, mamahimong hikawan sa pokus ang kaaway, inaton ang iyang pwersa ug hatagan og mas lapad nga espasyo alang sa opensiba nga inisyatiba sa hukbong bayan.

Subli-subli nga napakyas ang AFP

ug si Duterte sa tinuig nga deklarasyong puuhon ang BHB. Dayag nga mini ang walay hunong nga saywar ug mga kampanya sa "pagpasurrender." Sukwahi sa propaganda sa kaaway, padayon nga nakatagamtam ang BHB sa lalum ug lapad nga suporta gikan sa masang mag-uuma sa kabanikanhan tungod sa pag-aslang niini sa ilang mga pakigbisog alang sa tinuod nga reporma sa yuta ug batok sa tanang porma sa pagpangdaugdag ug pagpahimulos. Padayon nga nag-alagad ang BHB isip giya ug kaabag sa masang mag-uuma samtang ginalunsad nila ang mga pakigbisog alang sa repormang agraryo. Padayon niining ginapatuman ang katungdanan sa produksyon ug gimuhaton sa ekonomiya, edukasyon, panglawas, kultura ug uban pang mga hisgutan sa baryo.

Sama sa mga milabayng panahon, ang anibersaryo sa hukbo ug sa Partido ginasaalog sa higayong haum sa kahimtang. Sa mga lugar nga walay mga operasyong militar, nahimo sa masang magtapok sa mga tago nga asembliya sa baryo o bukid. Sa mga lugar nga ginadumog sa nagao-perasyong tropa sa kaaway, naglunsad og mas gamay nga panagtapok ang masa ug mga Pulang manggugubat. Gamay man o daku, wala namiusan ang kamahinungdanon sa pag-saulog sa adlaw sa pagkatukod sa BHB aron parangalan ang mga bayani ug martir sa katawhan, saulugon ang mga nakab-ot, puntingon ang mga kahuyangan ug labaw pang magpakalig-on aron pas-anon ang bug-at nga mga tahas sa pag-aslang sa gubat sa katawhan.

Ang kasamtangang kahimtang sa gubat adunay katugbang nga grabeng sakripisyo sa kabahinan sa hukbong bayan. Gikinahanglan kini aron ipabilin ang mga pwersa sa BHB, mapalalum ang suporta sa katawhan, ug mapanalipdan ang mga organisasyong masa ug palapdon ang erya sa operasyon sa BHB. Gikinahanglan ang maong mga sakripisyo aron iaslang ang tinguha sa katawhang Pilipino alang sa nasudnong demokrasya. AB

 <p>Bolyum LII Ihap 5 Marso 7, 2021</p> <p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang <i>Ang Bayan</i> og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p> <p> @prwc_info</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-align: center;">Unod</h2> <p>Editorial: Suklan ug pakyason ang mga opensiba sa kaaway 1</p> <p>Gimuhatong rekoberi taliwala sa pandemya 3</p> <p>PNP, giambus sa BHB-Sorsogon 3</p> <p>BHB-EV, nagtoo nga mapakyas ang AFP 4</p> <p><i>Crackdown</i> sa Southern Tagalog 4</p> <p>Atake sa mga tigpanalipod sa mga Tumandok 4</p> <p>Kabangis batok sa mga Moro 5</p> <p>5 ka sibilyan, gipatay sa Bicol 5</p> <p>Wala nay inosente 5</p> <p>Ang pulitika ng bakuna 6</p> <p>Pag-aalangan sa pagpapabakuna 7</p> <p>Kasigurohan sa ekonomiya sa kababayan-an 7</p> <p>Binilyong kita sa mga <i>telco</i> 9</p> <p>Imperyalistang pamulitika ni Biden 9</p> <p>Industriya sa papel nasa sidsid sa pagkahagba 10</p>
<p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

Gimbuhatong rekoberi taliwala sa Covid-19 ug atake sa kaaway

Taliwala sa sagunson nga deployment sa kaaway ug sa walay hunong nga nakapokus nga operasyong militar sa usa ka natarang gerilya sa Timog Katagalugan, nagmalampuson ang Bagong Hukbong Bayan (BHB) nga maglunsad sa gimbuhatong rekoberi sa Maro.

Halos usa ka dekadang nabiyaan sa mga kauban ang Maro. Sa Maro gipundar ang unang binhi sa rebolusyon sa lugar. Nakapatumaw dinhi og mga myembro sa rebolusyonaryong organisasyong masa ug mga Pulang manggugubat ug kumander. Tungod niini, pipila ka tuig nga gipokus sa kaaway ang Maro aron bungkagon ang ilang panaghiusa. Nagbutang dinhi og mga detachment sa CAFGU ug nagpabuhi og mga grupong paramilitar ug *vigilante*. Dihang mikuyanap ang pandemyang Covid-19, nagmuntar usab og mga tsekpoynt sa mga kalsada.

Adunay mga paningkamot nga balikan ang Maro apan sa taas nga panahon nahimo lamang kining tabukanan sa BHB padulong sa ubang erya. Tungod sa paggunit sa kalihukang pagtul-id ug panginahanglan alang sa mas lapad nga base sa natarang gerilya, determinadong gibalikan sa BHB ang Maro.

Kulang sa kahibalo sa lugar, te-reyn ug masa ang yunit sa BHB nga gideploy sa lugar. Apan puhunan nila ang bahandianong rebolusyonaryong kasaysayan sa Maro aron mapangahasong atubanong ang sagunson nga deployment sa kaaway ug adtoon ang masa.

Paspas nga gituki sa yunit ang kahimtang sa masa sa Maro. Tungod sa krisis sa pandemyang Covid-19, nakasinati ang masa og grabeng kalisud ug kawalay panginabuhian. Daghang mga kabus nga mag-uuma ug mamumuong panguma ang dili makabyahe para mangita og trabaho tungod sa militaristang *lockdown*. Kadaghanan sa mga mag-uuma walay kaugalingong yuta ug nakapailalum sa bahinay nga 60-40 pabor sa agalong yutaan.

Sa unang bulan sa yunit sa BHB sa Maro, naglunsad sila og kampanyang sanitasyon ug edukasyon mahitungod sa Covid-19. Naghatag sila og

libreng tsek-ap ug ubang pang serbisyong medikal sa masa. Gitabangan usab nila ang mga anak sa masang mag-uuma sa pagtubag sa ilang modyul. Ginatudloan nila ang mga tagadinhi sa paggamit og selpon ug *internet* alang sa *flexible learning*. Mitabang usab ang yunit sa gimbuhatong produksyon sa erya.

Ang pag-abag sa BHB sa inadlaw-adlaw nga gimbuhaton ug palasanon taliwala sa Covid-19 naghatag og espasyo aron makagaan sa mga problema ug makasugakod ang mga residente sa lugar. Aduna silay panahon aron atimanon ang BHB nga ti-buok kasingkasing nilang ginasupportahan. Lakip sa ilang gihimo mao ang

pagtabang sa yunit aron makalikay sa mga operasyong militar ug paggiya ngadto sa luwas nga lugar.

Dihang makadawat ang yunit og manado nga maglunsad og aksyong militar, nagbunga gilayon ang paningkamot sa gimbuhatong masa. Sa tabang sa masa, natago ang ilang presensya sa mga nag-operasyong sundalo ug nalunsad ang malampusong opensiba batok sa kaaway nga may kulang duha ka kilometro ang gilay-on sa usa ka tsekpoynt sa militar ug pulis.

Wala nahimong babag ang sagunson nga deployment sa kaaway og kakulang sa kahibalo sa lugar aron subling balikan ang masa sa mga eryang rekoberi. Human ang unang bulan sa gimbuhatong rekoberi sa yunit sa BHB, nagsaulog ang katawhan sa Maro tungod kay subli nilang nakauban ang BHB. AB

PNP, giambus sa BHB-Sorsogon

TULO KA PULIS ang samaron sa gihimong ambus sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Sorsogon sa Barangay Putiao, Pilar niadtong Pebrero 22. Usa dinhi si MSgt. Osmer Edwin Apa.

Tubag ang maong aksyon sa BHB sa mga krimen sa PNP sa masang Sorsoganon. Tataw dinhi ang pagmasaker sa lima ka mag-uuma sa Dolos, Bulan niadtong milabayng tuig ug pagpatay kang Michael Bagasala, kanhing Pulang mangguguat. Kini nga mga operasyon gipatuman sa lokal nga programang kontra-insurhensiya sa Regional Task Force Katoninongan asin Kauswagan.

Misamis Occidental. Giambus sa BHB ang mga tropa sa 10th IB sa Barangay Lampasan, Don Victoriano niadtong Enero 30. Lima ka sundalo ang napatay.

Surigao del Sur. Patay si Darwin Suazo, aktibong elemento sa CAFGU sa ambus sa BHB sa Hitaob, Barangay Awasian, Tandag City niadtong Pebrero 3.

BHB-EV, salig nga mapakyas ang dedlayn sa AFP sa Samar

Salig ang BHB-Eastern Visayas (BHB-EV) nga subling mapakayas ang bag-o na usab nga dedlayn sa 8th ID nga “puuhon” ang tulo ka natarang gerilya sa rehiyon sa ikaduhang kwarto sa 2021, ug ang ika-upat ayha mahuman ang termino ni Rodrigo Duterte.

Sa taho niini karong bulana, nagkanayon ang BHB-EV nga mikabat na sa 18 ka batalyong pangkombat sa Armed Forces of the Philippines (AFP) ug Philippine National Police (PNP) ang nag-operasyon sa rehiyon. Kini na ang pinakadaghang konsentrasyon sa tropa sa estado sa kasaysayan sa lugar. Dili moubos sa 15 ka lungsod ang pokus karon sa mga operasyong kombat. Lakip dinhi ang Southern Leyte, Leyte ug Biliran nga kanhi nang gideklarang “libre sa insurhensiya.”

Niadlong Pebrero nagdeploy usab og 226 ka elemento sa PNP Special Action Force. Gawas niini adunay 86 ka detatsment sa CAFGU nga nakakatag sa rehiyon. Nagagamit ang AFP dinhi og mga eroplalong iggugubat, helikopter ug drone.

Atubangan niini, padayon nga nakasinati og mga kaswalti ang AFP ug PNP. Niadtong Pebrero 13, duha ka elemento sa PNP-SAF ang namatay sa aktibong depensa sa Rodante Urtal Command sa Ginagdanan, San

Roque, Northern Samar. Human ang duha ka adlaw, giambus usab sa parehong yunit sa BHB ang 43rd IB sa Barangay Cagbigajo, Pambujan sa parehong prubinsya.

Niadlong Pebrero, dili moubos sa upat ka opensiba ang gilunsad sa BHB batok sa nag-operasyong tropa sa AFP sa bawnderi sa Samar ug Eastern Samar.

Wala usab milampos ang kampanya sa pugos nga pagpasurrender sa AFP. Giangkon mismo sa 19th IB nga “gabalik ra” usab sa pagpultaym ang pipila ka “misurrender.” Gipadayag kini sa kumander sa yunit-militar human ang usa ka seremonya sa pugos nga pagpasurrender sa Matuguinao niadtong Pebrero. AB

Crackdown sa Southern Tagalog: 5 patay, 8 giaresto

LIMA ANG GIPATAY ug walo ang giaresto sa daw Tokhang nga mga operasyon sa pulis ug militar sa Southern Tagalog sukad Marso 4. Sa kaadlawon gipatuman ang maong mga operasyon.

Gipatay sa mga pulis si Emmanuel Asuncion, lider sa Bagong Alyansang Makabayan (Bayan)-Cavite sa hedkwarters sa mga mamumu nga iyang gipuy-an sa Dasmariñas, Cavite niadtong Marso 7.

Kadungan niini, gidagit sa mga pulis ang magtiayon nga silang Ariel ug Chai Evangelista, mga istap sa UMALPAS KA, kauban sa ilang 10-anyos nga anak sa Nasugbu, Batangas. Gipatay ang magtiayon samtang nakaikyas ang ilang anak. Nataho usab ang pagpatay sa mga pulis sa aktibista nga silang Michael Dasigao ug Mark Lee Bacasno sa Sikkad-K3 sa Montalban, Rizal.

Sa susamang adlaw, magkasunod nga giaresto sa mga pulis silang Steve Mendoza sa Olalia-KMU ug Elizabeth Camoral sa Bayan-Laguna sa Cabuyao, Laguna; ug Nimfa Lanzanas sa Kapatid-Southern Tagalog sa Calamba.

Duha ka lider mag-uuma ang giaresto sa Montalban, Rizal, ug usa pa ka Dumagat sa Tanay. Gireyd usab ang balay ni Lino Baez sa Bayan-Batangas sa Sto. Tomas, apan wala siya didto busa wala siya naaresto.

Niadlong Marso 4, magkadungan nga giaresto silang Ramir Corcolon, myembro sa nasudnong konseho sa Courage, sa San Pablo, Laguna; ug Arnel Laguinas, kanhing unyonista sa pabrika sa Honda, sa Sta. Rosa.

Ang mga mandamyentong gigamit sa maong mga operasyon gipagula nilang Laguna Judge Divinagracia Bustos-Ongkeko, Manila RTC Judge Jose dela Rosa, ug Manila RTC Judge Jason Zapanta. Si dela Rosa usab ang nag-isyu sa mandamyento nga gigamit sa mga pulis nga nagmasaker sa siyam ka lider Tumandok sa Panay niadtong Disyembre 2020.

Atake sa mga tigpanalipod sa mga Tumandok

BRUTAL NGA GIATAKE sa mga ahente sa estado ang duha ka tigpanalipod sa mga Tumandok niadtong milabayng semana.

Gipusil ug napatay sa nagpailang mga pulis niadtong Pebrero 28 si Julie Catamin sa Malitbog, Tapaz, Capiz. Si Catamin ang kapitan sa Barangay Roosevelt sa parehong lungsod. Gibutyag ni Catamin nga gitamnan sa mga armas ug eksplosibo ang balay sa upat ka residente sa iyang barangay niadtong Disyembre 2020. Kadungan sa maong insidente ang pagmasaker sa siyam ka mag-uumang gitawag og Tumandok 9.

Niadlong Marso 3, gidunggab sa ulo ug likod sa duha ka wala mailang lalaki si Atty. Angelo Karlo Guillen sa Gen. Luna St., Iloilo City. Si Guillen ang abugado sa mga pamilya sa mga Tumandok ug mag-uumang giaresto sa Capiz ug Iloilo niadtong Disyembre 2020. Lakip usab siya sa mga abugado sa mga nagpasaka og petisyon batok sa Anti-Terror Law (ATL). Mibarog siyang pangkinatibuk-ang kalihim sa National Union of People's Lawyers-Panay.

Kabangis ngadto sa mga Moro sa takuban sa "gyera kontra-terorismo"

Bisan taliwala sa pandemya, padayon nga nagsabwag ang rehimeng Duterte og kabangis sa mga komunidad sa mga Moro sa takuban sa "gyera kontra-terorismo." Sukad Disyembre 2020, liboan ka pamilya ang nagbakwit tungod sa pag-atake sa Armed Forces of the Philippines (AFP) sa pipila ka mga komunidad sa mga operasyong paggukod kuno sa "nahabiling pwersa" sa Bangsamoro Islamic Freedom Fighters (BIFF), Abu Sayyaf ug gagmayng grupong ginalambigit sa rehimen ug US sa "ISIS." Dili moubos sa unum ka menor de edad ug usa ka mabdos ang namatay tungod sa maong mga operasyon.

Lanao del Sur. Tulo ka kabatan-onan ang napatay samtang usa ka mabdos ang samaron dihang giatake sa mga elemento sa 5th IB ang Moro Islamic Liberation Front Extension Camp, sa Amai Manabilang niadtong Pebrero 20. Gikanyon ug giistraping sa mga sundalo ang komunidad sulod sa 15 ka minuto.

Niadtong Pebrero 4, gibomba usab sa 55th IB ang mga komunidad sa Alonganan ug Buayan, Datu Piang tungod kay adunay kunoy namatikdan dinhi nga mga myembro sa BIFF ug Dawlah Islamiyah.

Basilan. Niadtong Enero 29, ka-

pin 40 ka pamilya ang mibakwit dihang giatake sa mga pwersa sa AFP ang ilang komunidad sa Barangay Bohebeca, Tipo-tipo. Usa ang natahong namatay samtang usa ang samaron.

Sa Barangay Seronggonon, aduna usay 200 ka pamilyang nagbakwit niadtong Enero 12 dihang miatake ang Joint Task Force Basilan sa ilang komunidad.

Maguindanao. Duha ka bata ang grabeng nasamdan sa pagpamomba sa 57th IB sa Sambulawan, Datu Salibo niadtong Disyembre 13, 2020. Namatay na ang usa sa mga

biktima niadtong Pebrero 14.

Gibombahan ug giistraping usab sa 57th IB ug 2nd Mechanized Battalion ang mga residente sa barangay Pusaw sa Shariff Saydona Mustapha niadtong Disyembre 15. Namatay sa insidente si Rabea Damada Lakim nga pito ka bulang mabdos. Nagresulta ang mga pagpamomba sa pagbakwit sa 1,500 pamilya.

Niadtong Enero 30, kapin 600 ka pamilya ang mibakwit tungod sa panagsangka tali BIFF ug AFP sa Tapatán, Barangay Kitango, Datu Saudi Ampatuan.

Sulu. Sa Patikul ug Jolo, dili moubos sa 12 ka kababayan-ang Moro ang giaresto sa duha ka insidente sa pagpang-utingkay niadtong Oktubre 10, 2020 ug Pebrero 19 tungod kay potensyal kuno silang *suicide bomber*. Lakip kanila ang mga inahan nga adunay batang anak. Giila sila nga mga balo, asawa ug anak kuno sa mga lider sa Abu Sayyaf. **AB**

5 ka sibilyan, magkakasunod nga gipatay sa Bicol

LIMA KA SIBILYAN ANG gipatay sa mga sundalo ug pulis sa magkabalag nga insidente gikan Marso 1 sa Camarines Norte ug Camarines Sur. Gipagawas nila nga pulos "misukol" ang mga biktima ug mga myembro o tigsuporta sa Bagong Hukbong Bayan.

Tulo ang gimasaker sa Barangay Lanot, Mercedes, Camarines Norte niadtong Marso 3. Gipamusil sa mga pasista ang mga biktima nga mao sila Enrique Cabilles, Arnel Candelaria ug Nomer Peda.

Gipatay usab sa mga sundalo si Kagawad Melandro Verso sa Barangay Talobatib, Labo, Camarines Norte niadtong Marso 1. Gireyd sa 70 ka sundalo ang iyang balay. Sa parehong adlaw, gipatay ang usa pa ka residente sa Barangay Balogo, Pasacao, Camarines Sur.

Pag-aresto. Sa Sorsogon, giaresto niadtong Pebrero 23 ang mag-uumang si Salvador Magas human masamdan sa pagpamusil sa 22nd IB sa Barangay Marinab, Bulan.

Giaresto usab niadtong Disyembre 2020 sa Barangay Lalud, Bulusan silang Enriqueta Guelas, 62, ug Elizabeth Estilon, 41. Mabdos si Estilon dihang gidakop siya sa militar. Sila ang ikaduhang bats nga gikasuhan og paglapas sa Anti-Terror Law.

Sa Negros Occidental, gireyd sa giusang pwersa sa 94th IB ug pulis ang tulo ka balay sa Barangay San Antonio, Himamaylan City niadtong Marso 3. Giaresto dinhi ang mag-uuma nga mao silang Salvador Carpentero ug Jillian Delfin.

Wala nay "inosente" ilalum sa balaodnon

HUGOT NGA GIBATUKAN sa blokeng Makabayan ang balaodnon nga gisumite sa Kongreso niadtong Marso 2 nga motangtang sa batakang katungod nga ilhong inosente ang usa ka indibidwal hangtud nga dili mapamatud-an ang iyang krimen.

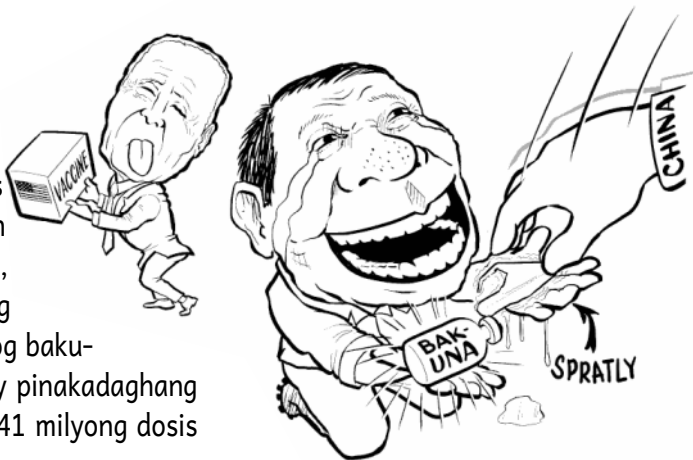
Matud niini, ginatangtang sa House Bill No. 7814 ang batakang mga proseso sa hustisya sa mga gisuspetsahang suspek sa iligal nga droga.

Ilalum niini, dihadiha dayong toohang sad-an isip protektor o tigpanalipod ang usa ka tawo kung aduna siyay kaila nga naga-eksport og iligal nga droga ug ginatabangan niya kining makaikyas sa aresto.

Sad-an usab dayon ang usa ka makuhaan og resibo o unsamang papeles nga adunay kalambigitan sa importasyon o eksport niini. Ang unsamang ebidensya nga naghatag og pondo ang usa ka iladong *importer* o eksporter sa droga sa usa ka indibidwal awtomatikong pagailhong "ebidensya" batok kaniya. Daghan pang ubang probisyon nga motangtang sa batakang katungod sa mga indibidwal nga mamahimong lambigit o wala nalambigit sa iligal nga droga.

Ang pulitika sa bakuna

Personal nga gisugat ni Rodrigo Duterte ang mga bakunang miabot gikan sa China sa Villamor Airbase niadtong Pebrero 28. Niadtong Marso 4, miabot na usab ang halos 500,000 ka dosis gikan sa Covax Facility sa World Health Organization (WHO). Gawas sa mga mamumuo sa panglawas, prayoridad sa rehimen nga mabakunahan ang mga sundalo ug pulis. Ang Pilipinas ang pinakaulahing nasud nga nakadawat og bakuna sa Southeast Asia, bisan pa og kini ang ikaduhang adunay pinakadaghang natakdan sa rehiyon. Miabot ang mga bakuna sa panahong 241 milyong dosis na ang naapud-apud sa 103 ka nasud sa tibuok kalibutan.

Sa datos sa *Bloomberg* niadtong Pebrero 12, 36.2% pa lamang sa populasyon sa Pilipinas ang langkob sa mga kontrata sa suplay sa nasud. Wala pa ni usa niini ang miabot sa nasud. Luyo sa pag-abot sa mga bakuna, mipatigbabaw sa Pilipinas ang pagduhaduha sa pag-pabakuna. Adunay mga mamumuo sa panglawas nga mibalidad nga magpatupok sa Sinovac tungod sa ubos nga epektibidad niini sa ilang han-ay.

Diplomasya gamit ang bakuna

Ang 600,000 bakunang CoronaVac nga hinimo sa Sinovac Biotech "donasyon" sa China sa Pilipinas. Kabahin kini sa gitawag og "diplomasya gamit ang bakuna" ug dili sa planadong pagpalit sa guberno nga gihimong hinungdan aron mangutang sa binilyong piso. Imbes nga tagdon ang bakuna isip makitawhanong hisgutanan, ginagamit sa mga nasud nga nagamanupaktura niini ang ilang suplay aron iasdang ang ilang laraw sa ekonomiya, pulitika ug diplomasya. Ang "donasyon" sa China, pananglitan, adunay kundisyon nga igahin ang 100,000 dosis niini sa militar. Dugang pa dinhi ang kontrata sa pagpalit sa dugang dosis, o pagsiguro sa mga proyekto o pautang, pagpadaku sa impluwensya ug uban pa.

Gigamit usab sa China ang diplomasyang bakuna sa Latin America, Africa ug uban pang nasud sa Southeast Asia. Andam kining magpautang sa \$1 bilyon aron pangpalit

sa maong mga nasud sa bakunang hinimo sa China. Gihimo niining "prayoridad" ang mga militar sa Pakistan, Nepal ug Cambodia—mga nasud nga duul sa gikalaban niining India.

Sama sa China, nagagamit usab og diplomasya sa bakuna ang Israel sa mas bangis nga pamaagi. Gihatag sa nasud ang "sobrang" mga dosis niini sa mga nasud nga direktang nagasuporta sa okupasyon niini sa Jerusalem. Kini samtang gibalibaran ang obligasyong hatagan og bakuna ang katawhang Palestinian sa okupado niining mga teritoryo. Sa kasamtangan, lapas sa 50% na sa populasyon sa Israel ang nabakunahan, samtang 2,000 dosis pa lang ang gihatag niini sa Palestine.

Gigamit usab sa India ug Russia ang hinimo nilang mga bakuna sa mga pangmilitar nilang laraw.

Nasyunalismo sa bakuna

Giguba sa selektibong diplomasyang bakuna ang mga paningkamot sa WHO nga segurohong dili mabiyaan ang mga mamumuo sa panglawas ug bulnerableng mga grupo sa kabus nga nasud. Apan una nang mihagba ang gitukod niining sentro, ang Covax Facility, tungod sa pagdominar sa adunahang nasud sa suplay sa bakuna sa gitawag og "nasyunalismo sa bakuna."

Ilalum sa "nasyunalismo sa bakuna," 60% sa suplay sa bakuna sa kalibutan ang gipareserba para lang sa 16% sa pangkalibutang populasyon tungod sa pagsusubi sa adunahang nasud. Matud sa mga taho,

nagpareserba ang US sa mga bakunang upat ka beses nga mas daghan sa populasyon niini, unum ka beses usab ang sa Canada ug doble usab sa ihap sa residente sa European Union.

Tungod niini, kulang kaayo ang natigum nga bakuna sa Covax Facility. Niadtong Disyembre 2020, 400 milyong dosis pa lang sa target nga 2 bilyon ang natigum sa pasilidad. Imbes nga bakuna, pondo ang gisaad sa US. Gunit sa mga kumpanya sa US ang tulo sa unum nga aprubado na nga mga bakuna. Ang US usab ang usa sa adunay katakus nga magmanupaktura og dinaghan. Bagohay lang, nangayo ang Mexico og bakuna sa US, apan dayag kining gibalibaran tungod kay "prayoridad sa gubernong Biden ang katawhang Amerikano."

Wala usab misugot ang US nga hatagan og suplay sa karon ang Pilipinas luyo sa pagtanyag sa rehimen sa mas taas nga presyo sa pagpalit. Pagakumpletuhon daw usa niini ang mayorya sa kaugalingong katawhan, ayha magsugod sa pag-eksport sa bakuna sa ikaduhang katunga pa sa tuig.

Matud sa WHO, kinahanglang mabakunahan ang minimum nga 60% sa katawhan aron makabot ang "herd immunity" o kolektibong katakus sa populasyon nga batukan ang sakit. Tungod sa nasyunalismo sa bakuna, gibanabanang sa 2024 pa masuplayan ang mayorya sa mga nasud nga wala o kulang sa pangpalit sa gikinahanglang bakuna aron makabot kini.

AB

Pagduhaduha sa pagpabakuna

KAYLAP SA TIBUOK kalibutan ang pagduhaduha ug kawalay-pagsalig sa mga bakuna batok sa Covid-19. Gibunga kini sa mga pagduda sa pangkinatibuk-ang kaluwasan, kamahinungdanon ug epektibidad sa mga bakuna sa milabayng mga tuig. Sa daghang lugar, nakaugat sa kasaysayan ang pagduhaduha sa katawhan sa mga bakuna.

Sa US, pananglitan, mas daghang Itum ug Hispanic ang walay pagsalig sa mga bag-ong bakuna kumpara sa mga puti. Tungod kay sa daghang higayon, ginaapil sila sa mga eksperimento o pagtoon nga luyo sa ilang kasayuran. Tungod usab kini sa sistematikong diskriminasyon kanila sa sistema sa panglawas nga pabor sa mga puti.

Sa usa ka pagtoon nga gihimo sukad 2015 hangtud 2019, usa ang Pilipinas sa adunay pinakataas nga pagduhaduha sa kaluwasa sa mga bakuna, ilabina sa mga bakuna alang sa mga bata. Tungod kini sa dokumentadong mga kabalaka sa bakunang Dengvaxia. Sa parehong panahon, mihagba usab ang pagsalig sa mga bakuna sa daghang nasud sa Europe. Bisan og napamatud-ang epektibo ug luwas ang daghan sa mga bakuna.

Kalambigit usab sa pagdududa sa mga bakuna ang pagsinekretohay sa dagkung kumpanya sa parmasyutika sa ilang panukiduki. Ingon niini ang kinaiya sa negosyong bakuna nga gipalambo ug ginamanupaktura dili alang sa kaayuhan sa tanan, kundili alang sa kapitalistang tubo sa pipila.

Bisan paman, giduso sa World Health Organization nga ang importante sa hinanali mao ang maproteksyunan ang katawhan, ilabina ang mga mamumuo sa panglawas ug mga bulnerableng grupo, batok sa hospitalisasyon, grabeng sakit ug kamatayon. Epektibo batok sa Covid-19 ang tanang mga bakuna nga aprubado na. Hugot kining ginarekomenda sa ahensya bisan sa mga nasud nga adunay mitumaw nga mga bag-ong bar-
AB

EDSA 35. Kapin 500 ang nagtapok atubangan sa Camp Aguinaldo sa Cubao, Quezon City niadtong Pebrero 25 aron dumumon ang ika-35 nga anibersaryo sa pag-alsa sa EDSA. Gipangunahan kini sa Bagong Alyansang Makabayan (Bayan) ug mga organisasyong nasudnon-demokratiko. Naglunsad usab og mga protesta sa Laguna, Angeles City, Baguio City, ug Naga City.

BakwitSchool7. Nagprotesta ang mga myembro sa Save Our Schools Network sa Quezon City niadtong Pebrero 22 ug Cebu City niadtong Pebrero 28 para ipanawagan ang hinanali nga pagpagawas sa pito ka giaresto nga estudyanteng Lumad, magtutudlo ug datu sa Bakwit School sa Cebu niadtong milabayng bulan. Gikundena usa nila ang pugas nga pagpauli sa pito ka batan-ong Lumad ug pagbalhin sa mga giaresto nga wala gipahibalo ang ilang mga abugado ug pamilya.

DuterTUTA. Usa ka raling pinakilab ang gilunsad niadtong Marso 5 sa mga myembro sa League of Filipino Students atubangan sa embahada sa US aron kundenahon ang padayon nga interbesyon sa US sa nasud.

3.5 ka milyong kababayan-an, nawad-an og kasigurohan sa ekonomiya tungod sa *lockdown*

SULOD SA USA ka tuig nga *lockdown* sa rehimeng Duterte, nadugangan og 3.5 milyon ang ihap sa mga kababayan-an "walay kasigurohan sa ekonomiya." Gikan 16 milyon niadtong 2019, 19.54 milyon na sila sa 2020.

Pinakaapektado ang mga kababayan-ang mag-uuma ug mamumuo nga nalugi sa labing ubos nga presyo sa ilang mga produkto ug sa malukpanong pagsirado sa gagmayng empresa. Babaye ang kadaghanan sa 1,000 ka mamumuo nga gitangtang sa pabrika sa Laguna sa Hanes, kumpanya nga nagamanupaktura og sanina.

Sa lain-laing bahin sa kalibutan, mas daghang babaye kaysa sa lalaki ang nawad-an og trabaho ug/o gipiling magpabilin sa balay para atimanon ang ilang mga pamilya. Sa usa ka pagtuon gamit ang datos sa US ug India niining Marso 2021, halos

doble ang porsyento sa natangtang nga babayeng mamumuo kumpara sa porsyento sa lalaking mamumuo ilalum sa pandemya. Sa pangkinatibuk-an, gunit sa kababayan-an ang 39% sa pangkalibutang empleyo, apan 54% sa mga nawad-an og trabaho mga babaye. Kini tungod kay kadaghanan kanila nagatrabaho sa mga sektor nga pinakaapektado sa pandemya. Ingonman, daghan kanila ang napwersa nga mopapel sa mas daghang trabahong pangbalay ug mopas-an sa pagtudlo sa ilang mga anak bunga sa pagsirado sa mga eskwelahan.

Mas grabe ang datos sa Pilipinas

kung asa daghan sa kababayan-an ang kanhi nang wala ginalakip sa datos sa pwersa sa kusog-pamuo. Sa *labor force survey* niadtong Oktubre 2020, 45% lamang sa kababayan-an ang gilakip, kumpara sa 72.3% sa kalalakin-an.

Sa usa ka pagtuon nga gipahigayon sa sektor sa *e-commerce* sa Asia, nasuta nga mas daghang kababayan-ang Pilipino ang nawad-an og trabaho dinhi kumpara sa mga kabaro nila sa uban nasud. Mihagba ang ihap sa mga babayeng nagagunit sa tag-as nga pwesto niadtong milabyang tuig kumpara sa 2018. Dili ingon niini kadaghan ang nawad-an og pusisyon sa Thailand, Hongkong ug Vietnam nga wala nagpatuman sa ingon niini ka hugot nga mga *lockdown*.

SA MUBONG PAGKASULTI

99%

o 14.5 milyong

estudyante ang "nakapasar" sa *blended learning*, matud sa taho sa Department of Education. Dili kini katoohan, matud sa mga senador.

Gikan sa: Senate Hearing, Marso 3, 2021

↑ ₱100

panawagan sa mga mamumuo nga **umento sa inadlawan** atubangan sa pagsaka sa presyo sa mga palaliton karong pandemya.

↓ ₱700 Milyon

ang **nawalang abot** sa mga mamumuo kada adlaw sa mga lugar nga nakapailalum pa gihapon sa *general community quarantine*.

Gikan sa: Department of Labor and Employment, Marso 2020

2,800

ka kaso sa **rasistang atake** ug **diskriminasyon** sa US batok sa mga **Asian American** sukad sa kadaut sa pandemya Covid-19, **8 ka beses** nga mas daghan kumpara sa 2019.

Gikan sa: Stop AAPI Hate

Kapin 60

ka raliyista na ang namatay sa pagpamusil sa militar ug pulis sa Myanmar gikan **Pebrero 26** sa kapin usa ka bulan na nga **adlaw-adlawng protesta** batok sa huntang militar.

₱500 BILYON UG ₱921 MILYON

balor sa mga kontrata sa mga kumpanyang **Chinese** nga gibasura sa mga upisyal sa gubyrno niadtong Enero-Pebrero.

Nalambigit ang maong mga kumpanya sa pagtukod sa mga iligal nga istruktura sa West Philippine Sea.

B.1.351

baryant sa Covid-19 nga unang nasuta sa **South Africa**.

Nataho nga **aduna nay 6 ka Pilipino** ang natakdan sa maong baryant niadtong Marso 2.

PROCLAMATION 1107

nagareklasipika sa tulo ka "special non-working holiday"

(mga espesyal nga adlaw nga walay trabaho apan adunay sweldo) ngadto "**special working holiday**" para sa 2021.

- Nobyembre 2
- Disyembre 24
- Disyembre 31

Binilyong ganansya sa mga *telco* taliwala sa pandemya ug hinay nga serbisyo

Binilyon ang ganansya sa duha ka kumpanya sa telekomunikasyon (*telco*) bunga sa *lockdown* nga nagpwersa sa mayorya sa populasyon nga mosandig sa luya, hinay ug putolputol nga serbisyo niini. Pinakadaku ang nadugang sa ihap sa mga *subscriber* o mikuha og serbisyong *home broadband* tungod kay rekisito kini sa mga *work-from-home* ug *online class*. Matud sa usa ka senador, dili sama sa singil sa kuryente nga pwedeng dili dihadhiha nga bayaran, kanunay tibuk ang singil sa duha ka kumpanya. Sa iskemang "pre-paid," nagabayad una ang mga konsyumer ayha magamit ang serbisyo sa mga *telco*.

Sa hisgutanan sa rebenyu, mi-kabo ang PLDT (kung asa nakapailalum ang Smart) nga matud sa hepe sa operasyon niini nga si Manuel Pangilinan, nakasinati sa usa ka "magilakong" tuig niadtong 2020. Gisulti ni Pangilinan nga pinakataas sa kasaysayan sa kumpanya ang ₱171.5 bilyong rebenyung nahakop niadtong 2020. Misaka usab og 9% ang netong kita sa kumpanya ngadto sa ₱124.5 bilyon bunga sa 18% nga paglapad sa serbisyong *broadband* niini. Aduna kini karoy 73 milyong *subscriber*.

Sa kaso sa Globe Telecommunications, migamay og 2% ang rebenyu ug 13% netong kita niadtong 2020. Bisanpaman, nakaganansya pa gihapon kini og ₱19.5 bilyon tu-

ngod sa pagsaka sa serbisyong *home broadband* og 23%. Aduna kini 76.6 milyong *subscriber* sa kasamtangan.

Gikanayong mipaspas na ang serbisyong *internet* sa nasud kumpara niadtong milabayng tuig. Gikan sa pwestong 111 niadtong 2019, pang-86 na sa 140 ka nasud ang Pilipinas sa listahan sa adunay paspas nga *mobile internet*. Ingonman, labaw lang sa katunga ang gipaspason niini (25.77 *megabytes per second* o *mbps*) kumpara sa kalibutanong abereyds (46.74 *mbps*). Wala usab milambo ang gipaspason sa *fixed internet* nga nalansang sa 32.73 *mbps* kumpara sa 98.96 *mbps* nga pangkalibutang abereyds. Niadtong milabayng tuig, daghan kaayo ang nag-

reklamo kalabot sa putolputol nga mga tigum ug klase nga nanginahanglan og paspas ug istableng signal. Nagaagi ang serbisyong *mobile internet* sa mga *cellsite* samtang ang *fixed internet* nagaagi sa *fiber*, *cable* o *DSL*.

Limitado pa gihapon kaayo ang langkob sa serbisyong *internet*. Sa kasamtangan, aduna lay 20,000 *cell tower* nga nagserbisyo sa kapin 113 milyong giusang ihap sa mga *subscriber* sa nasud. Buut ipasabot, nagaserbisyo ang usa ka *cell tower* sa 4,000 ka balay o pamilya. Matud sa mga eksperto sa industriya, kinahanglang anaa sa 200-300 pamilya o 1,000 *subscriber* lamang ang ginaserbisuhan sa kada *cell tower*. Manginahanglan og dugang 50,000 *cell tower* ang nasud aron moapas sa gipaspason ug estabilidad sa *internet* sa Vietnam.

Sa pagdungog kalabot niini sa Senado niadtong Marso 4, anaa sa 3.6 milyon lamang sa kapin 22 milyong estudyante sa mga pangpublikong eskwelahan ang adunay akses sa *internet*. AB

Imperyalistang pagpamulitika ni Biden sa Middle East

MALUKPANONG GIMAKMAK ANG imperyalistang maniobra ni US Pres. Joseph Biden sa Middle East niadtong ulahing semana sa Pebrero. Sa usa ka bahin, gimando niya sa pwersang militar sa US nga bombahan ang Syria sa ngalan sa "gera kontra-terorismo." Sa pikas bahin, nangulipas siyang silutan ang prinsipal sa Saudi Arabia human gihikyad sa publiko ang tahi nga milambigit niini sa brutal nga pagpatay sa usa ka midya.

Ang pagpamomba sa Syria niadtong Pebrero 26 ang unang aksyong militar nga direktang gimando ni Biden. Gilunsad kini sa utlanan sa Syria ug Iraq. Nagresulta kini sa pagkamatay sa dili moubos sa 17 ka indibidwal, nga matud sa Pentagon, mga milisyang Iraqi nga mga myembro kuno sa mga teroristang organisasyon.

Giila sa Syria nga pagpangyataka sa soberanya ug teritoryal nga

integridad niini ang pagpamomba. Sukwahi kini sa saad ni Biden nga pagatapuson ang gyera nga dekadang nang ginalunsad sa US sa rehiyon. Sa kasamtangan, iligal nga ginaokupar sa mga tropang US ug aliyado nilang mga milisya ang amihaanan-sidlakang bahin sa nasud. Maki-dinhi ang Delta Crescent Energy, kumpanyang US nga nagamina og lana ug iligal nga ginasulod sa Syrian Democratic Forces niadtong 2020.

Sa pikas bahin, walay gipahamtang nga sangksyon si Biden sa prinsipal sa Saudi Arabia nga si Mohammed bin Salman nga nagmando sa pagdagit, pagtortur ug brutal nga pagpatay sa midya nga si Jamal Khashoggi niadtong 2018. Naila si Khashoggi isip nabantog nga kritiko sa prinsipal. Regular siyang nagasulat mahitungod sa *crackdown* sa Saudi batok sa mga aktibista ug brutal nga gyera niini batok sa Yemen.

Ang Saudi Arabia ang usa sa pinakasuud nga alyado sa US sa Middle East. Kini ang may pinakadakang reserba sa lana sa tibuk kalibutan, ug ginaimportan sa US og mokabat sa 10 milyong bariles sa lana matag adlaw. AB

Industriya sa papel, anaa sa sidsid sa pagkahagba

Lakip sa mga empresang nabangkrap ug nagsirado taliwala sa pandemya ang nag-inusarang kumpanyang nagamanupaktura og *newsprint* (papel nga ginagamit sa pag-imprenta og dyaryo) sa Pilipinas. Sa pagdungog sa Tariff Commission niadtong Pebrero 16, pormal nga gitaho sa Trust International Paper Corp. (TIPCO) ang temporaryong pagsirado sa planta niini sa Mabalacat, Pampanga niadtong Hunyo 2020. Nawad-an og trabaho ang tanang (258) mamumuo niini.

Bisan og naglaum, imposible nang makabarog ang kumpanya.

Nag-unang hinungdan sa pagkalugi sa TIPCO ang pagbaha sa *imported* nga papel ug kawalay igong suporta alang sa lokal nga mga prodyuser. Sama uban pang mga lokal nga kumpanya, daku ang luging sa kumpanya tungod kay taas ang ginagasto niini sa produksyon ug dili niini kayang makigkompetensya sa mga baratong produkto sa langyawng mga kumpanya. Wala nakaya sa kita sa kumpanya ang gasto aron mapalambo ang makinarya. Nahagba ang baligya ug kita niini human gitangtang sa gubyerno ang taripa sa ginainport nga papel.

Sa konserbatibong banabana sa Tariff Commission, gikinahanglang pahamtangan ang *imported* nga mga produktong papel sa taripang dili moubos sa ₱2,470 kada metri-tonelada (MT) aron maluwas ang lokal nga mga kumpanya. Apan ₱980 kada MT lamang ang gipatuman sa Department of Trade and Industry niadtong 2015. Gipaubos pa kini sa

rehimeng Duterte ngadto sa ₱800 niadtong 2016 ug ₱640 niadtong 2017.

Daghan nang mga lokal nga prodyuser sa papel ang nagsirado sa milabayng duha ka dekada. Sa kasamtangan, 23 na lang ang nahabiling kumpanyang nagamanupaktura og papel sa nasud, gikan 43 niadtong 2001 ug 27 niadtong 2010. Mayorya (21) sa nahabiling mga planta ang anaa sa Luzon. Lakip sa mga produkto niini ang papel nga pang-imprenta ug notbuk, tisyu, karton, *paper bag*, ug *brown packaging paper* nga nag-unang hinimo sa *imported* nga *virgin pulp* (produkto gikan sa kahoy nga ginagamit isip nag-unang sangkap sa paghimo og *high-grade* o de-kalidad nga papel) ug *wastepaper* (gamit nga papel).

Mihagba gikan sa ₱26 bilyon niadtong 2019 ngadto ₱21 bilyon niadtong 2020 ang kinatibuk-ang kantidad sa naprodyus nga papel sa nasud. Sa pikas bahin, mikabat usab sa ₱71.2 bilyon ang kinatibuk-ang *gimport* sa nasud niadtong 2019, halos

pito ka beses nga mas taas sa ₱10.4 bilyon nga nataho niadtong 2005.

Dakung limitasyon sa lokal nga mga prodyuser ang kawad-on sa teknolohiya aron magmanupaktura og *virgin pulp*. Nagsugod ang subsub nga *pag-import* og *virgin pulp* sa nasud niadto pang 2010 dihang nagsirado ang Paper Industries Corporation of the Philippines (PICOP) sa Surigao del Sur. Ang PICOP ang nag-inusarang lokal nga kumpanyang adunay katakus nga magprodyus sa maong produkto.

Isip alternatiba, migamit ang mga lokal nga mga kumpanya og *wastepaper* sa produksyon. Adunay gibanabanang 80 ka planta nga may katakus nga magkumbert og *wastepaper*. Ingonman, gitaho sa Food of Agriculture Organization niadtong 2014 nga dili sarang ang maong teknolohiya para tubagon ang internal nga *demand* sa nasud. Ginainport usab ang 10% nga bahin sa *wastepaper* nga ginagamit sa mga lokal nga prodyuser. Tungod atrasado ang teknolohiya sa maong mga planta, relatibong mas ubos ang kalidad sa papel nga naprodyus sa Pilipinas kumpara sa ginainport gikan sa uban nasud. Tungod niini, nangapildi sa kumpetisyon ang lokal nga hinimong papel sa mas dagkung langyawng kumpanya nga kayang magprodyus og mas daghan ug mas barato.

Aduna usay upat ka gagmayng planta ang Pilipinas nga nagaprodyus og *abaca pulp* nga ginagamit sa paghimo og kwarta, *tea bag* ug uban pang produktong papel. Ingonman, wala kini napuslan sa nasud tungod kay ginaeksport lamang ang ilang mga produkto. Gibanabanang 2/3 sa kinatibuk-ang naprodyus sa niini ang ginaeksport sa Europe. Pinakadaku niini ang Newtech Pulp sa Lanao del Norte, subsidyaryo sa multinasyunal nga kumpanyang Glatfelter nga nakabase sa US. Isa sa mga kliyente niini ang Unilever, multinasyunal na kumpanyang nakabase sa Europe nga nanag-iya sa Lipton Tea. AB

